

oe140617

TISKOVÁ ZPRÁVA**Centrum pro výzkum veřejného mínění
Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.**

Jilská 1, Praha 1

Tel./fax: 286 840 129

E-mail: jana.novakova@soc.cas.cz

**Vztah k životnímu prostředí a chování domácností
– květen 2014**Technické parametry

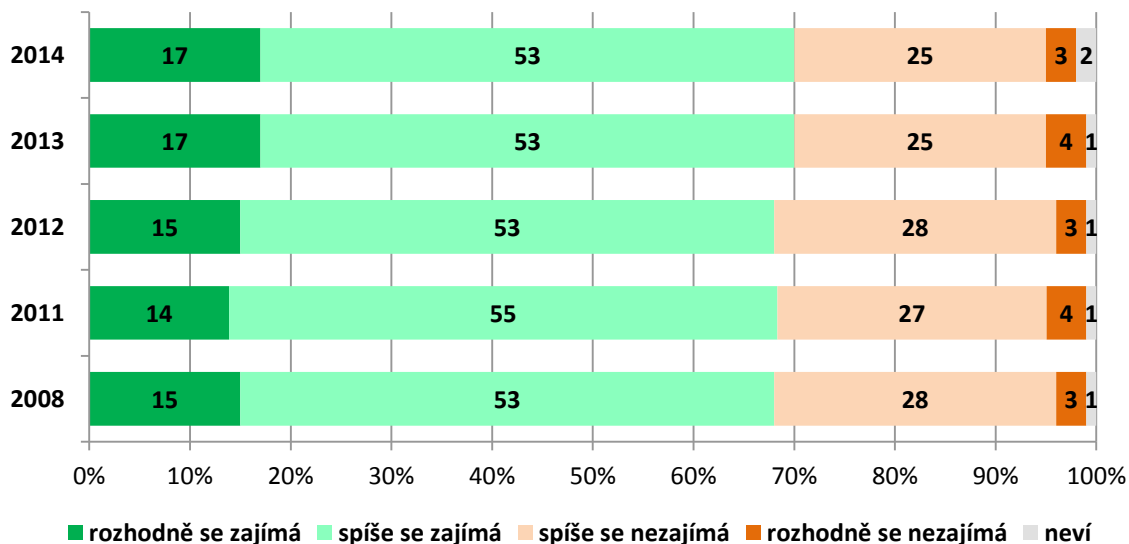
<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost, v14-05</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>5. – 12. 5. 2014</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>1027</i>
<i>Počet tazatelů:</i>	<i>248</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>OE.38, OE.39, OE.2, OE.26, OE.54</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>17. června 2014</i>
<i>Zpracovala:</i>	<i>Jana Nováková</i>

V květnu 2014 CVVM v rámci svého šetření zkoumalo postoje české veřejnosti k životnímu prostředí. Do tohoto bloku byly zařazeny také otázky týkající se šetrného chování k životnímu prostředí. Konkrétně bylo zjišťováno, zda občané mají zájem a dostatek informací, jak se šetrně chovat k životnímu prostředí, a také to, jaká je frekvence vybraných environmentálně šetrných aktivit.

Jak ukazuje graf 1, zájem o informace, jak se šetrně chovat k životnímu prostředí, projevují o něco více než dvě třetiny občanů (70 %), přičemž 17 % deklaruje silný zájem („rozhodně se zajímá“). Více než čtvrtina (28 %) populace starší 15 let se naopak o podobné informace nezajímá. Jak je vidět z časového srovnání, jedná se z dlouhodobějšího hlediska o velmi stabilní rozložení postojů.

Graf 1. Zájem o informace, jak se šetrně chovat k životnímu prostředí¹ (v %)

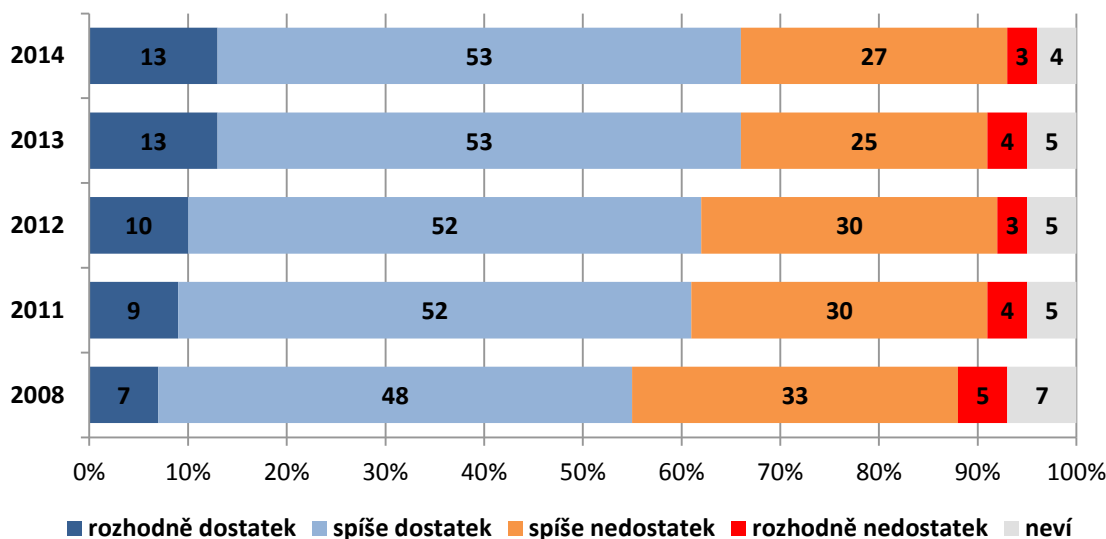
Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 5. – 12. 5. 2014, 1027 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Podrobnější analýza dat umožňuje identifikovat některé vztahy mezi zájmem o informace, jak se šetrně chovat k životnímu prostředí, a sociodemografickými charakteristikami populace. Odpověď „rozhodně se zajímá“ statisticky významně častěji volí lidé s vysokoškolským vzděláním (odpovědělo jich tak 21 %) a osoby deklaruující dobrou životní úroveň (uvádí 21 % z nich oproti 9 % dotázaných, kteří uvádí špatnou životní úroveň). Méně častý je naopak takovýto zájem mezi těmi, kdo dosáhli pouze základního vzdělání.

Jak je zřejmé z grafu 2, o tom, že mají dostatek informací, jak se šetrně chovat k životnímu prostředí, jsou přesvědčeny přibližně dvě třetiny populace (66 %). Téměř třetina lidí (30 %) naproti tomu pociťuje nedostatek takovýchto informací. Tento výsledek se statisticky nijak neliší od toho, co ukázal výzkum v květnu 2013. Od roku 2008 se přitom pocit, že mají dostatek informací, jak se šetrně chovat k životnímu prostředí, mezi českými občany zřetelně zvýšil (o 11 procentních bodů v součtu podílů „rozhodně dostatek“ a „spíše dostatek“).

¹ Znění otázky: „Zajímáte se o informace, jak se šetrně chovat k životnímu prostředí?“ Varianty odpovědí: rozhodně se zajímáte, spíše se zajímáte, spíše se nezajímáte, rozhodně se nezajímáte.

Graf 2. Vnímání dostatku informací, jak se šetrně chovat k životnímu prostředí² (%)

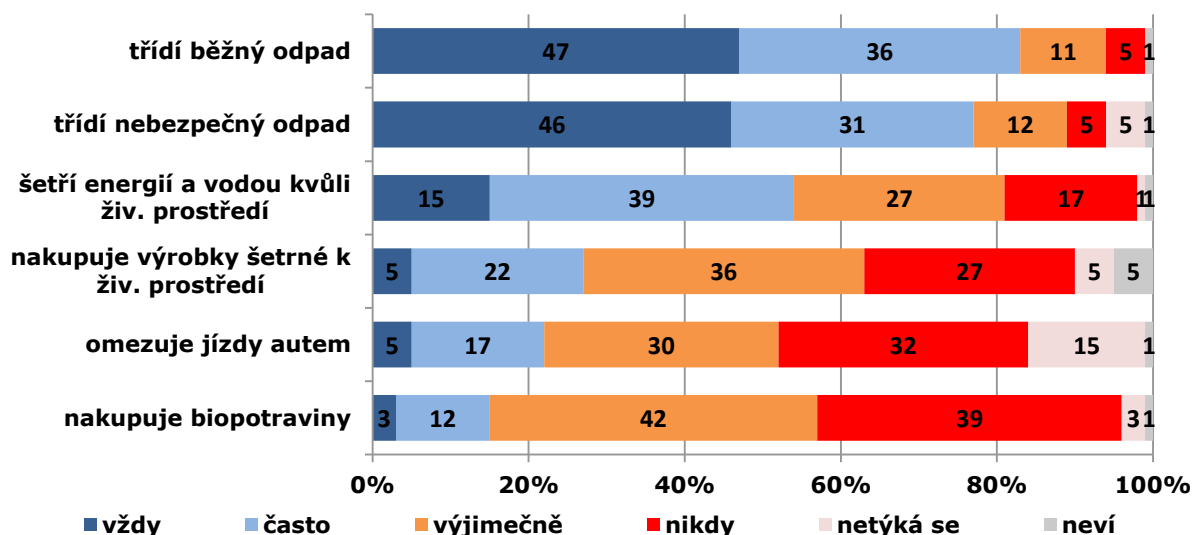
Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., *Naše společnost 5. – 12. 5. 2014*, 1027 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Vnímání dostatku či nedostatku informací o šetrném přístupu k životnímu prostředí je do určité míry podmíněno zájmem o tento typ informací. Lidé, kteří se podle svých slov o takovéto informace zajímají, výrazně častěji deklarují dostatek informací o této problematice. Za informované se častěji pokládají hlavně lidé s vysokoškolským vzděláním (celkem 74 % z nich si myslí, že mají rozhodně nebo spíše dostatek informací) a ti, kdo deklarují dobrou životní úroveň své domácnosti (73 % uvádí, že mají spíše nebo rozhodně dostatek informací).

Další otázka byla zaměřena na každodenní provoz domácnosti. Zajímali jsme se celkem o čtyři kategorie environmentálně šetrných aktivit: třídění odpadů, šetření vodou a energiemi, nákupní chování a omezování jízd autem.

Jak vyplývá z grafu 3, nejrozšířenější formou environmentálně šetrného chování je třídění odpadu. 83 % dotázaných uvedlo, že třídí běžný odpad, 47 % (tj. téměř polovina dospělé populace) deklaruje, že tak činí vždy. Podobně celkem 77 % dotázaných odpovědělo, že třídí nebezpečný odpad, 47 % přitom takovýto odpad třídí vždy. Dohromady více než polovina populace (54 %) deklaruje, že šetří energiemi a vodou. Ostatní formy environmentálně šetrného chování jsou relativně méně časté. O něco více než čtvrtina lidí (27 %) se hlásí k tomu, že nakupuje výrobky šetrné k životnímu prostředí. Asi pětina (22 %) uvádí, že omezuje jízdy autem – zde ovšem hraje roli, zda daný jedinec je řidičem, nebo ne (viz 15 % odpovědí „netýká se“). Nákup biopotravin je rozšířen u necelé pětiny populace (15 %).

² Znění otázky: „Máte dostatek či nedostatek informací o tom, jak se šetrně chovat k životnímu prostředí?“ Varianty odpovědí: rozhodně dostatek, spíše dostatek, spíše nedostatek, rozhodně nedostatek.

Graf 3. Chování domácností ohleduplné k životnímu prostředí³ (%)

Pozn.: Položky seřazeny podle součtu podílu odpovědí „vždy“ a „často“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 5. - 12. 5. 2014, 1027 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Tabulka 1 přináší přehled vývoje názorů mezi lety 2002 až 2014. Od roku 2002 stoupal počet lidí, kteří třídí běžný a nebezpečný odpad. Růst podílu třídění běžného odpadu se zhruba v roce 2008 zastavil. I po roce 2008 ale mírně stoupl podíl těch, co třídí nebezpečný odpad, v posledních třech letech se i tento podíl neměnil. Mírný nárůst zaznamenala od roku 2009 také položka omezení jízdy autem. Změna mezi lety 2005 a 2006 u této položky byla způsobena rozšířením škály odpovědí o variantu „netýká se“. Mezi ostatními zjišťovanými položkami v posledních letech k žádným výrazným změnám nedochází.

Tabulka 1. Chování domácností – časové srovnání (%)

	2002	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2011	2012	2013	2014
	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-
třídí běžný odpad	56/42	67/32	74/24	76/23	78/21	81/18	80/18	82/18	82/18	83/16	83/16
třídí nebezpečný odpad	57/36	70/26	72/24	71/18	72/20	71/21	75/19	74/22	76/18	79/17	77/17
šetří energií a vodou kvůli živ. prostředí	40/56	42/54	46/50	48/46	53/44	48/48	47/50	49/48	53/44	53/44	54/44
nakupuje výrobky šetrné k živ. prostředí	43/44	26/61	31/56	32/54	34/55	29/59	29/61	27/64	26/62	28/63	27/63
omezuje jízdy autem	16/75	15/76	18/73	17/57	15/57	12/61	13/64	17/65	19/60	20/62	22/62
nakupuje biopotraviny	--	--	--	--	--	12/82	11/85	12/85	10/83	13/85	15/81

Pozn.: Plus označuje součet odpovědí „vždy“ a „často“, mínus součet odpovědí „výjimečně“ a „nikdy“. Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „neví“, od roku 2006 rovněž „netýká se“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

³ Znění otázky: „Pokud jde o Vaši domácnost: a) odevzdáváte, třídíte nebezpečný odpad, b) třídíte běžný odpad, c) nakupujete biopotraviny, d) řídíte se při nákupu výrobků (např. pracích prášků) tím, zda jsou šetrné k životnímu prostředí, e) omezujete jízdy autem z důvodu ochrany životního prostředí, f) šetříte energiemi a vodou z důvodu ochrany životního prostředí?“. Varianty odpovědí: vždy, často, výjimečně, nikdy.

Podrobnější analýza dat ukazuje, že třídění běžného odpadu a nebezpečného odpadu je častější mezi těmi, kdo uvádí dobrou životní úroveň a mají vysokoškolské vzdělání. Třídění běžného odpadu zároveň častěji deklarují osoby orientující se v politickém spektru na pravici a ženy. Osoby uvádějící dobrou životní úroveň, mající vysokoškolské vzdělání, osoby orientující se na pravici a ženy zároveň ve větší míře nakupují výrobky šetrné k životnímu prostředí a šetří energií a vodou kvůli životnímu prostředí. Stejně platí zároveň i pro omezení jízdy autem a nákup biopotravin.

Dotazovaných jsme se dále ptali, zda v posledních pěti letech vykonali nějakou aktivitu ve prospěch ochrany životního prostředí. V tomto případě volili mezi variantami odpovědi „ano“, nebo „ne“.

Z tabulky 2 je zřejmé, že nejčastěji se zájem o ochranu životního prostředí projevuje účastí na aktivitách, jako jsou brigády nebo obnova zeleně - zhruba čtvrtina Čechů (26 %) uvedla, že se v posledních pěti letech zúčastnila akce tohoto druhu. Častějšími aktivitami jsou také podpis petice (18 %) a darování peněz na podporu skupiny či hnutí, jež se angažuje v ochraně životního prostředí (12 %). Zbývající aktivity deklaruje výrazně menšinová část populace: 8 % dotázaných uvedlo, že se snažili ovlivnit rozhodování úřadů, 7 % se účastnilo demonstrace. Z hlediska vývoje názorů v čase aktuální data nepřinesla žádné významné odchylky od hodnot naměřených v minulých letech. Pokles účasti na aktivitách typu brigády a obnovy zeleně, který byl zaznamenán poprvé v roce 2011 se v letošním roce zastavil.

Tabulka 2: Aktivity ve prospěch ochrany životního prostředí⁴ (v %)

	III/2004	V/2005	V/2006	V/2007	V/2008	V/2011	V/2013	V/2014
	ano/ne	ano/ne	ano/ne	ano/ne	ano/ne	ano/ne	ano/ne	ano/ne
zúčastnil se aktivit na ochranu přírody (např. brigáda, obnova zeleně)	33/66	34/66	37/62	34/65	35/64	26/73	27/72	26/74
podepsal petici	14/82	13/85	16/82	17/81	15/84	17/81	17/81	18/80
dal peníze na podporu skupiny či hnutí, které se zabývá ŽP	11/87	14/84	12/86	13/86	13/85	14/85	12/87	12/86
snažil se ovlivnit rozhodování úřadů	-	-	-	-	10/90	9/90	8/92	8/91
zúčastnil se demonstrace	5/95	4/96	5/94	5/94	6/94	5/94	6/93	7/92

Pozn.: Uvedeny odpovědi na dichotomickou otázku, tj. ano, nebo ne; dopočet do 100 % tvoří odpovědi „neví“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

⁴ Znění otázky: „V posledních pěti letech jste: a) podepsal petici týkající se životního prostředí, b) dal peníze na podporu nějaké skupiny, hnutí, které se zabývá ochranou životního prostředí, c) zúčastnil se protestu nebo demonstrace, které se týkaly životního prostředí, d) zúčastnil se aktivit na ochranu přírody – např. brigády, obnovy zeleně, e) snažil se ovlivnit (např. dopisem, účastí na jednání zastupitelstva) rozhodování úřadů ve prospěch životního prostředí?““. Možnosti odpovědí: „ano“, „ne“, „neví“.

Podrobnější analýza dat odhaluje některé další zajímavé vztahy. Aktivit jako brigáda nebo obnova zeleně se nejvíce účastnili lidé ve věku 15 až 29 let. Petici častěji podepisovali a peníze častěji dávali osoby s vysokoškolským vzděláním, mající dobrou životní úroveň a ti, kteří se orientují v politickém spektru na pravici. Návštěvu demonstrace nejméně deklarují osoby starší 60 let.

Zároveň jsme v dotazníkovém šetření zjišťovali, jaký podíl obyvatel ČR je členem některé ekologické organizace nebo hnutí. Naprostá většina obyvatel uvádí, že nejsou členy žádné takové organizace (98 %). Pouhá 2 % obyvatel takové členství deklarují.